

Az körlapnövekedés és az időjárás közötti összefüggés egy idős bükkösben

**Führer Ernő¹ - Edelényi Márton² - Jagodics Anikó¹ -
Jereb László² - Horváth László³ - Móring Andrea³ -
Pödör Zoltán⁴ - Szabados Ildikó¹**

¹Erdészeti Tudományos Intézet

²NYME Faipari Mérnöki Kar

³Országos Meteorológiai Szolgálat

⁴NYME Erdőmérnöki Kar

**Az MMT XXXIV. Vándorgyűlése és a VII. Erdő és Klíma Konferencia
Debrecen 2012.08.29-31.**

Az erdő ökológiai jelentősége összefügg:

- **szervesanyag-termelésével, azaz szénlekötésével és**
- **a termőhely termőképességének fenntartásával.**

Erdészeti monitoring

**Fatermési és erdő-
nevelési kísérletek**

**Az erdő környezetre
gyakorolt hatásának
vizsgálata**

1900-tól
1980-tól

1950-től

EVH, EMMRE
- légszennyezés
- klíma
- biodiverzitás
- stb.

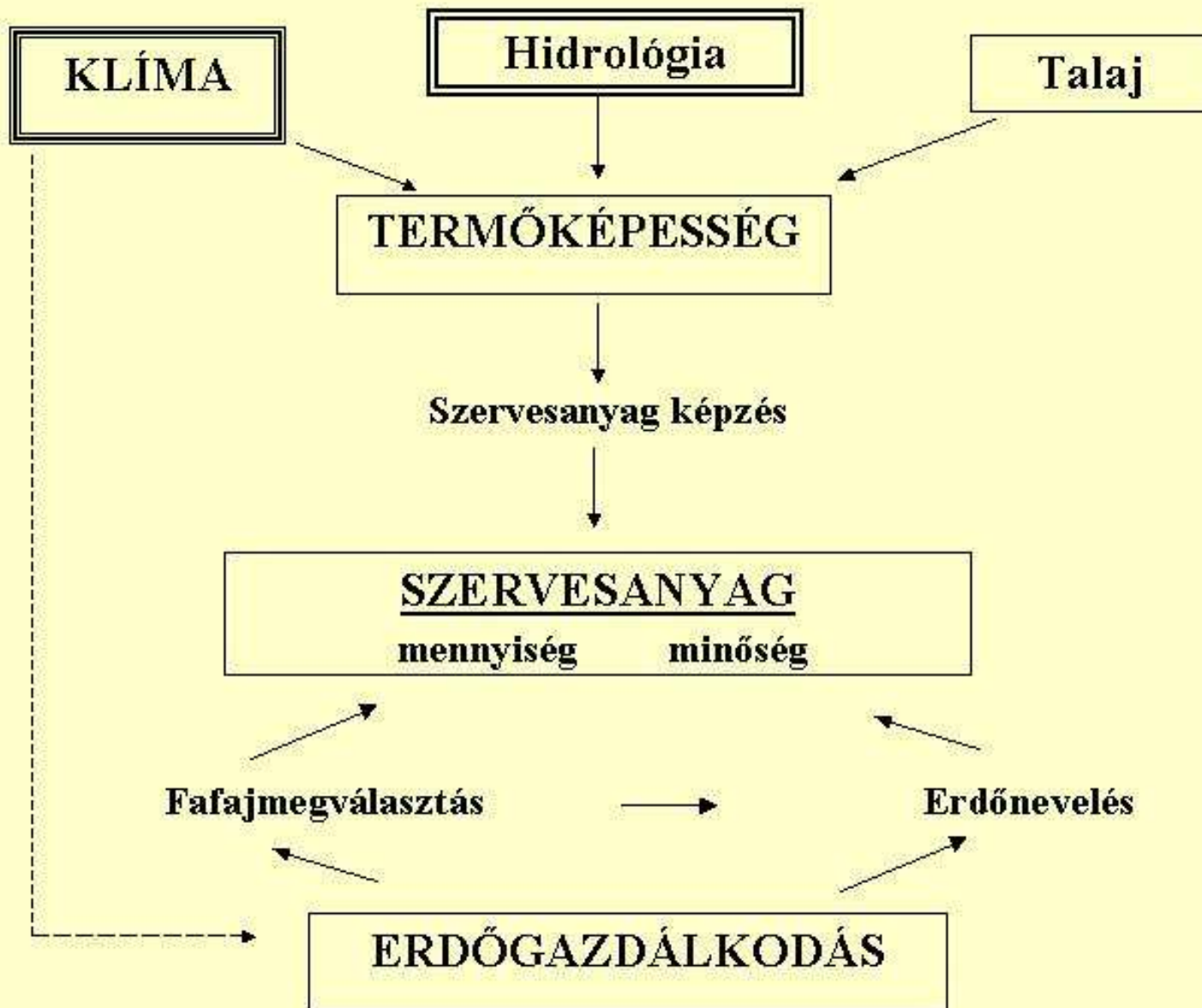
**Nemesítési, erdő-
védelmi és öko-
nómiai vizsgálatok**

Az erdészeti monitoring feltétele

- az erdei fák életfázisain átívelő megfigyelési periódus (több évtized),**
- a mérési adatok biztonságos, hozzáférhető dokumentációja és szakmai céloknak megfelelő értékelése,**
- stabil intézményi háttér és elkötelezett irányítói és kutatói felelősség**

Felelősségi szintek 1980-tól

Vezető	Keresztesi B.	Bondor A.	<i>Führer E.</i>	Borovics A.
Közép-vezető	Járó Z. Pagony H. <i>Führer E.</i> Tóth J.	<i>Führer E.</i> Tóth J.	<i>Führer E.</i> <i>Manninger M.</i> Tóth J. Csóka Gy.	Szabados I. Csóka Gy.
Kutató	Járó Z. <i>Führer E.</i> Sitkey J. Pagony H. Tóth J. Csóka Gy. Koltay A. Leskó K. stb.	<i>Führer E.</i> <i>Manninger M.</i> Sitkey J. Tóth J. Csóka Gy. Koltay A. Leskó K. Hirka A. stb.	<i>Manninger M.</i> Sitkey J. <i>Führer E.</i> Csóka Gy. Koltay A. Leskó K. Hirka A. stb.	<i>Manninger M.</i> <i>Führer E.</i> Szabados I. Csóka Gy. Koltay A. Hirka A. stb.
Megfigyelő	technikusok	technikusok	technikusok	technikusok

A vizsgált bükkös állományjellemzői

- Erdőtípus: ***Oxalis acetosella* bükkös**
- Kor: **85-110 év**
- Törzsszám: **~ 300 db/ha**
- Átl. átmérő: **> 37 cm**
- Átl. magasság: **> 32 m**
- Élőfakészlet: **~ 730 m³/ha, majd csökkent**
- Záródás: **~ 90 %, majd csökkent**

Kiértékelésbe vont adatok

Növekedési adatok (1985-2007)

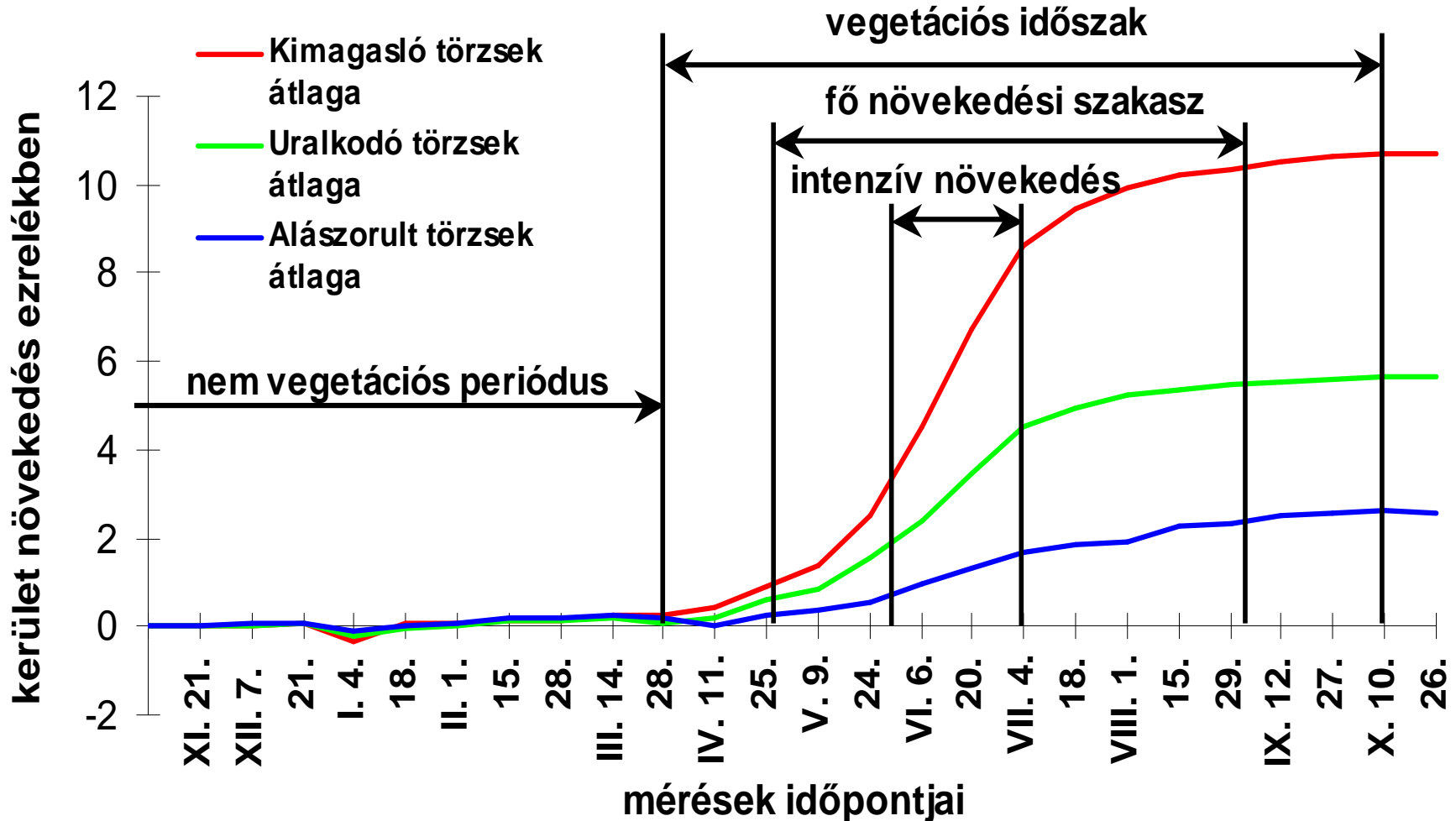
- Évenkénti körlapnövekmény [cm²]
ápr.-okt. között (1998 hiányzik)

Meteorológiai adatok (1983-2007)

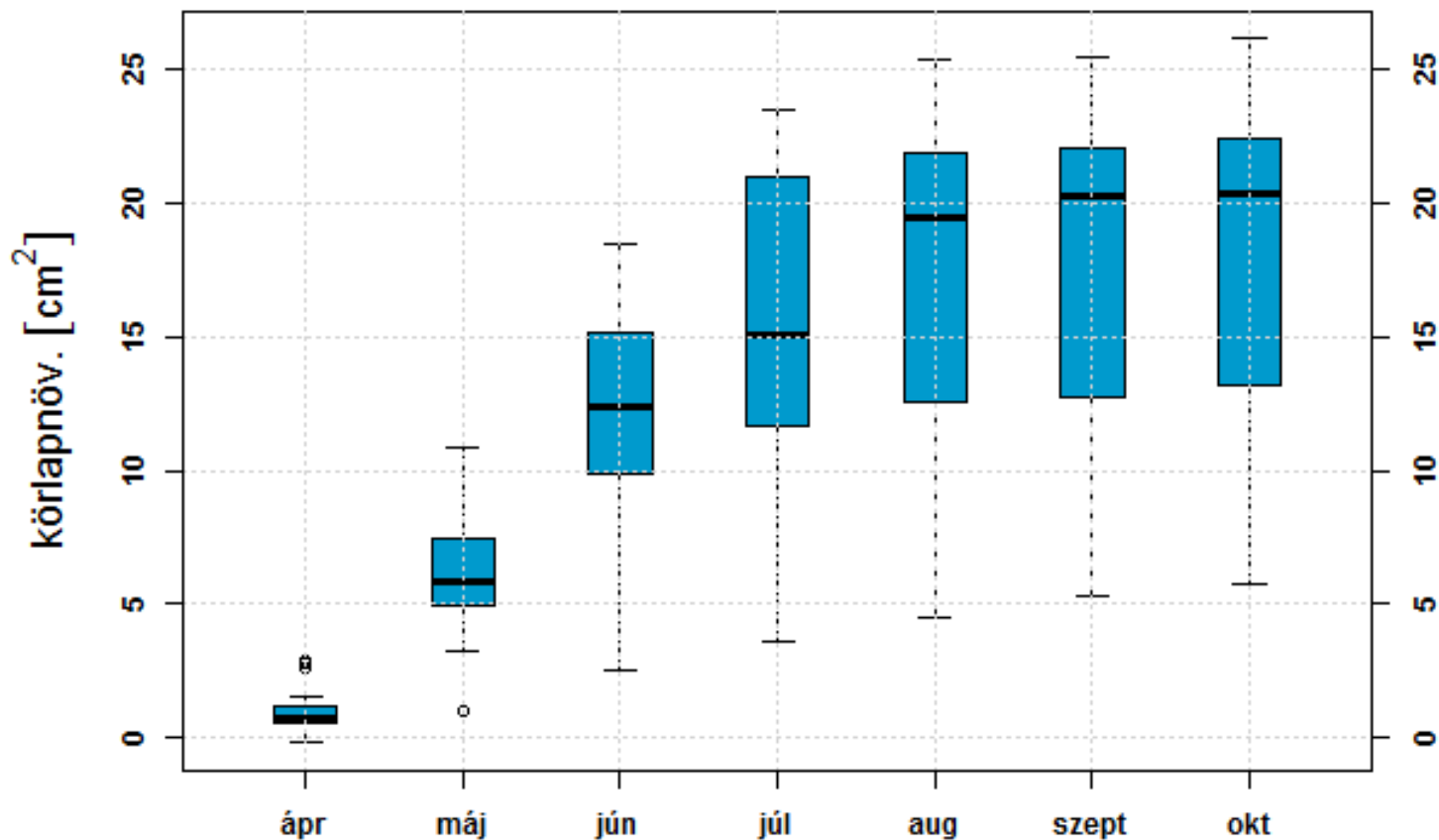
- Havi átlaghőmérséklet és csapadékösszeg (OMSZ)
- Indexek (FAI, EQ stb.)

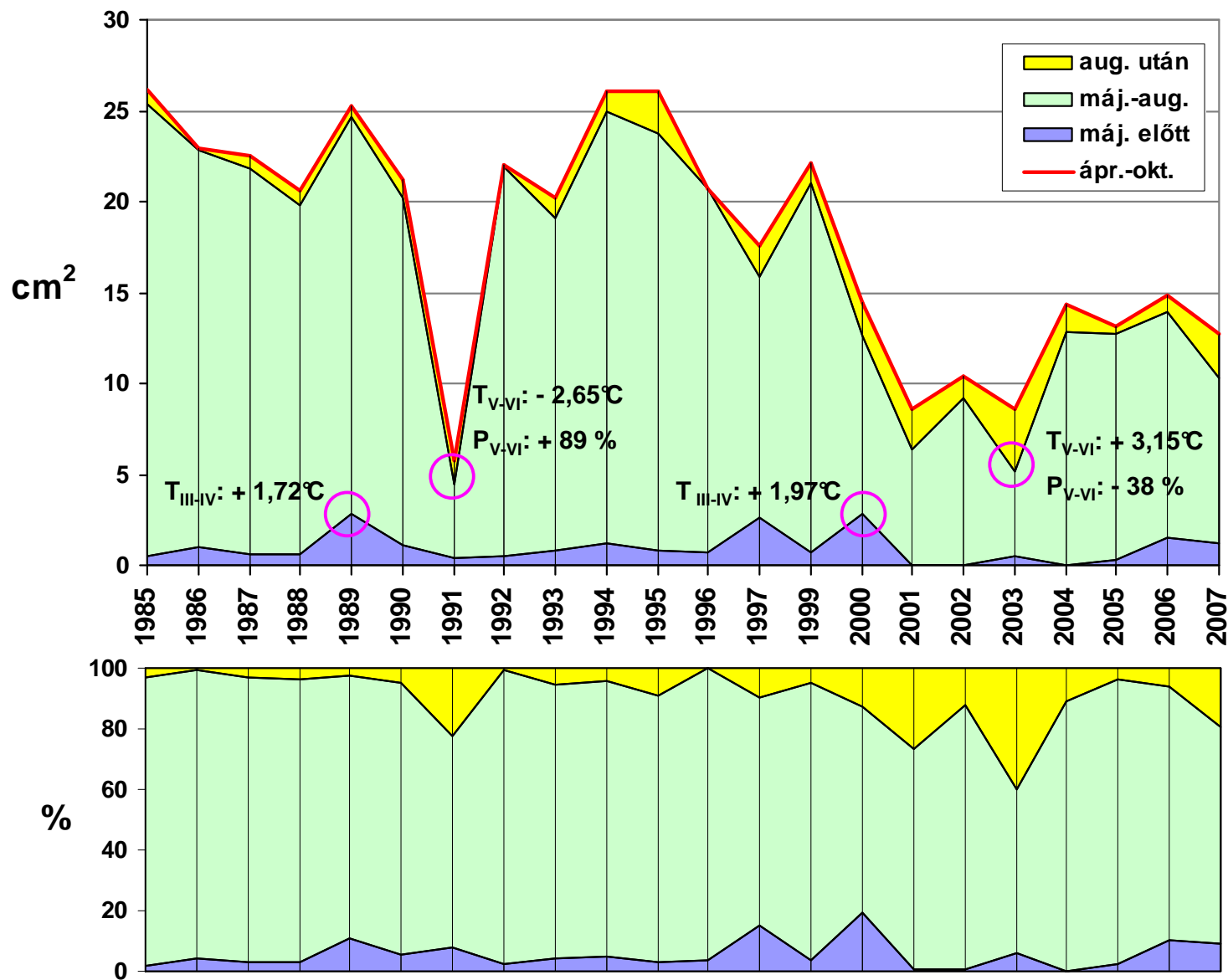
A brennbergbányai bükkös éves kerületnövekedése öt év (1988-1992) átlagában (Führer 1994)

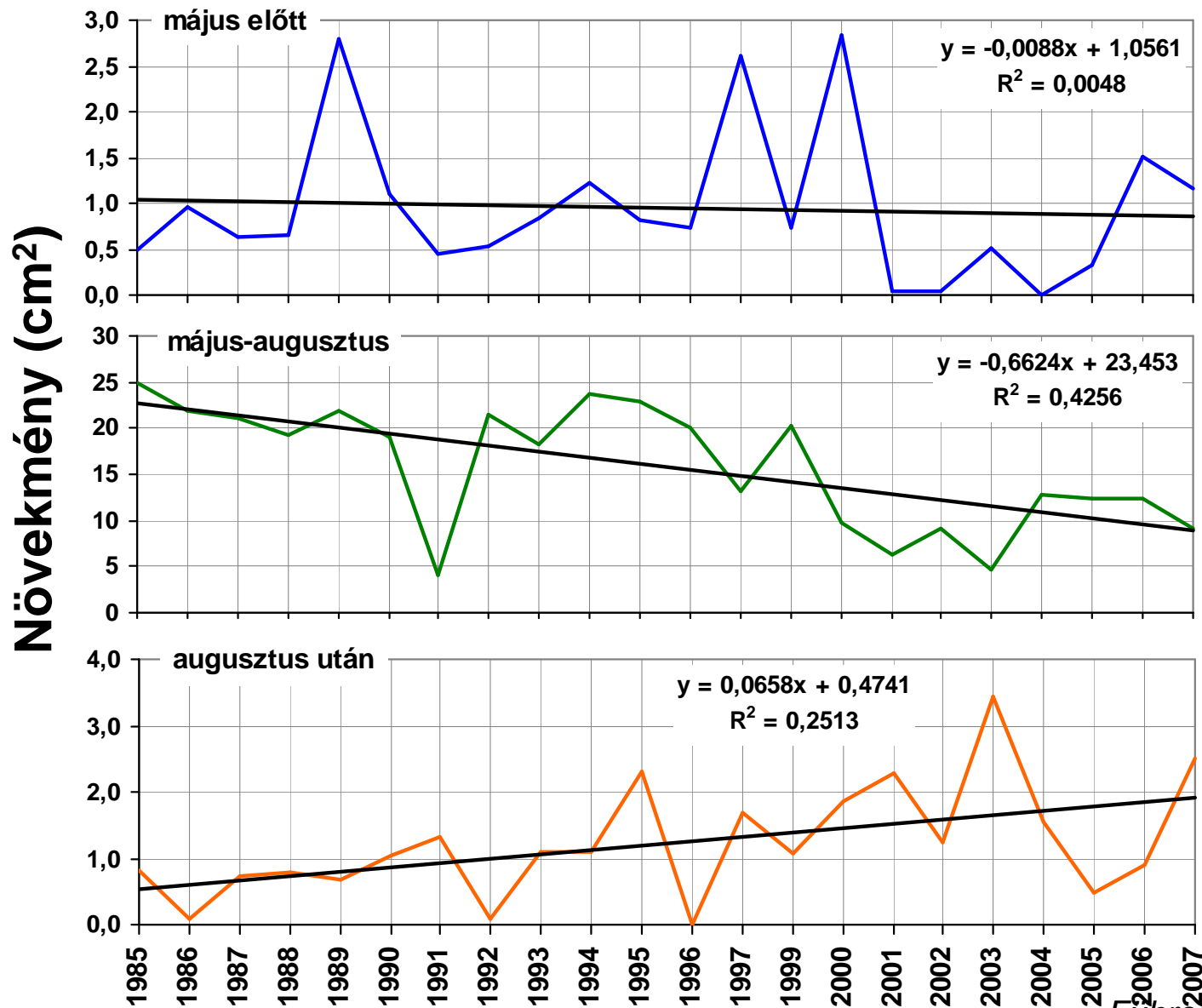
Teljes időszak növekedésének alakulása 22 év átlagában

Az egyes évek körlapnövekményei

Éven belüli periódusok növekedési trendjei

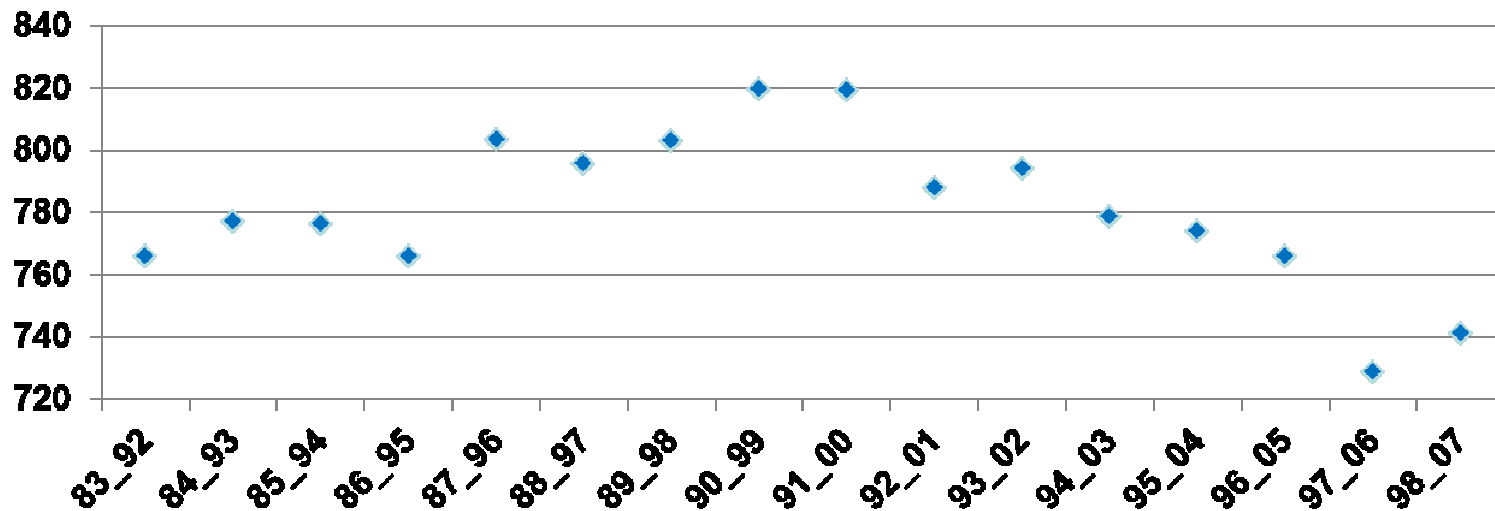
Vizsgálati időszak meteorológiai jellemzése

	éves		vegetációs időszak	
	csap.	hőm.	csap.	hőm.
1983-2007 átlag	757,3	8,2	473,8	14,8
szórás	123,6	0,8	104,4	0,7
1961-2010 átlag	771,5	7,9	491,7	14,5
szórás	129,9	0,8	113,3	0,8

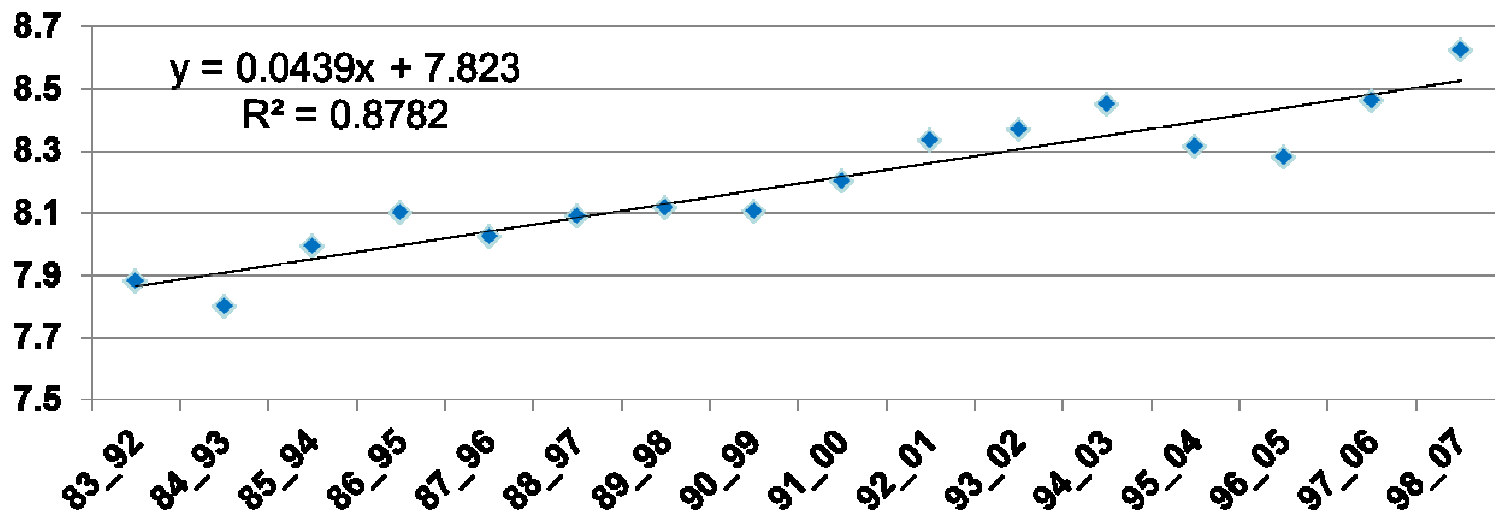
	május- augusztus		július- augusztus		FAI
	csap.	hőm.	csap.	hőm.	
1983-2007 átlag	337,1	16,7	169,5	18,6	4,9
szórás	88,5	1,1	55,9	1,2	1,6
1961-2010 átlag	360,4	16,3	175,4	18,1	4,5
szórás	107,9	1,0	66,6	1,2	1,5

évek FAI szerint (%)	
1983-2007	
B	48
GY-T	36
KTT-CS	8
ESZTY	8
1961-2010	
B	64
GY-T	22
KTT-CS	8
ESZTY	6

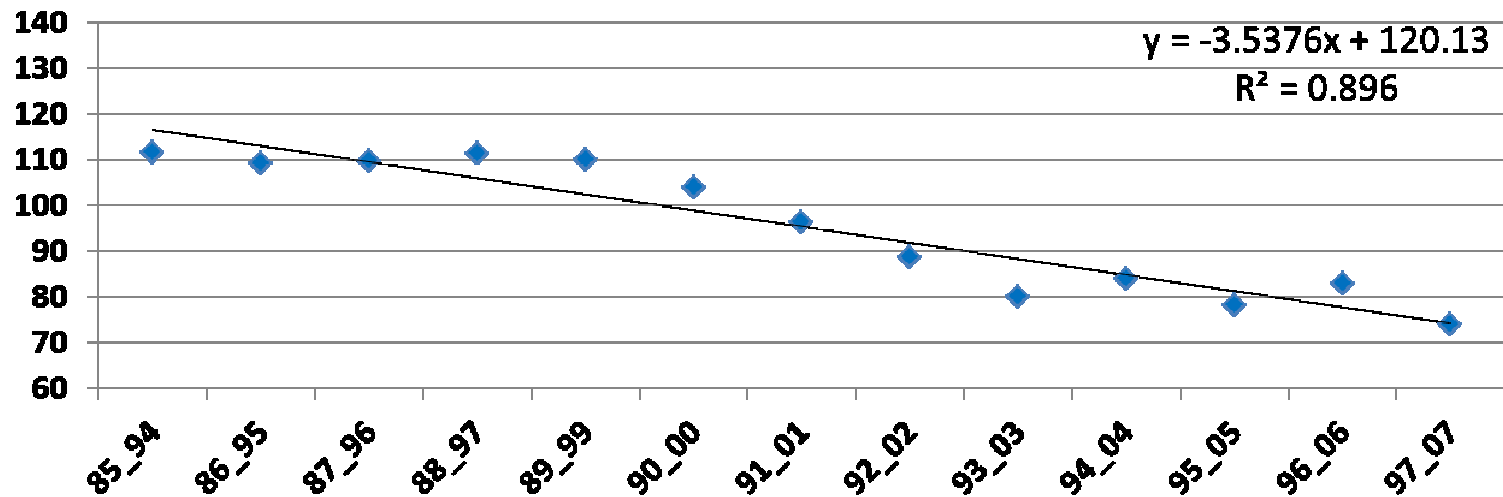
Éves csapadékösszeg 10 évenkénti mozgóátlaga [mm]

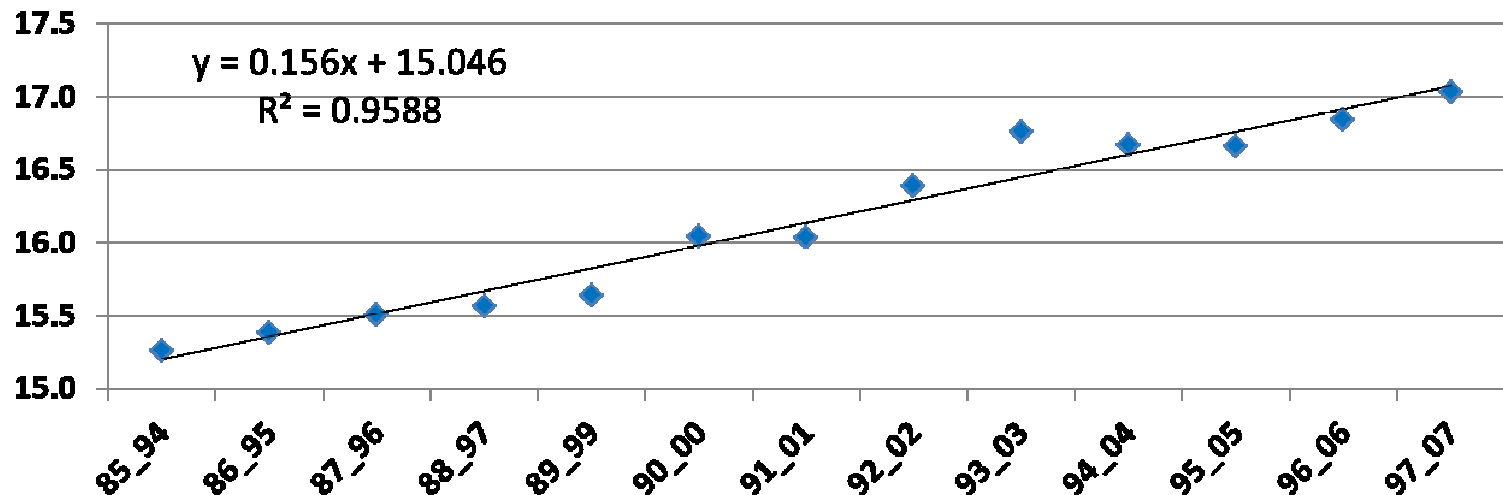
Éves átlaghőmérséklet 10 évenkénti mozgóátlaga [°C]

Júniusi csapadékösszeg 10 évenkénti mozgóátlaga [mm]

Júniusi átlaghőmérséklet 10 évenkénti mozgóátlaga [°C]

Növekedés és klímaértékelés kiindulási szempontja, hogy a tárgyévi növekedést a megelőző és az azt megelőző évek időjárása is befolyásolja

- a rügykezdemények (tárgyévi rügyek) száma már két évvel ezelőtt kialakul,**
- a hosszú és rövid hajtások száma és aránya a megelőző évben dől el, a hosszú hajtások levélszáma nagyobb,**
- a rügyekből képződő levelek nagysága és minősége pedig a tárgyévi feltételektől függ.**

Elemzési értékelés

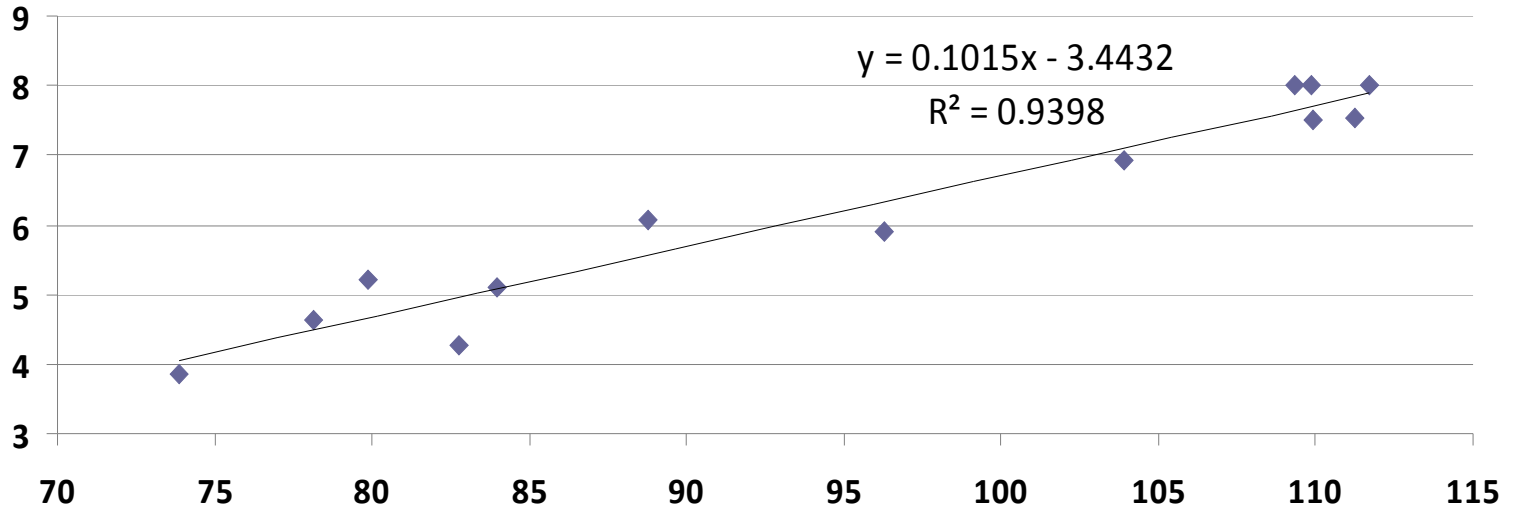
- **Lineáris korreláció-analízis**
- **Kettővel korábbi év áprilisától adott év októberéig**
  - Szimpla havi adatokra
  - Képzett időszaki komponensekre (CReMIT):
    - Több, szomszédos hónap csapadékösszege és átlaghőmérséklete
    - Minden lehetséges, szakmailag értelmezhető időszak figyelembevétele
- **Modellillesztés az eredményekre többváltozós lineáris regresszióval**

Növekedés – klíma adatok közötti összefüggések

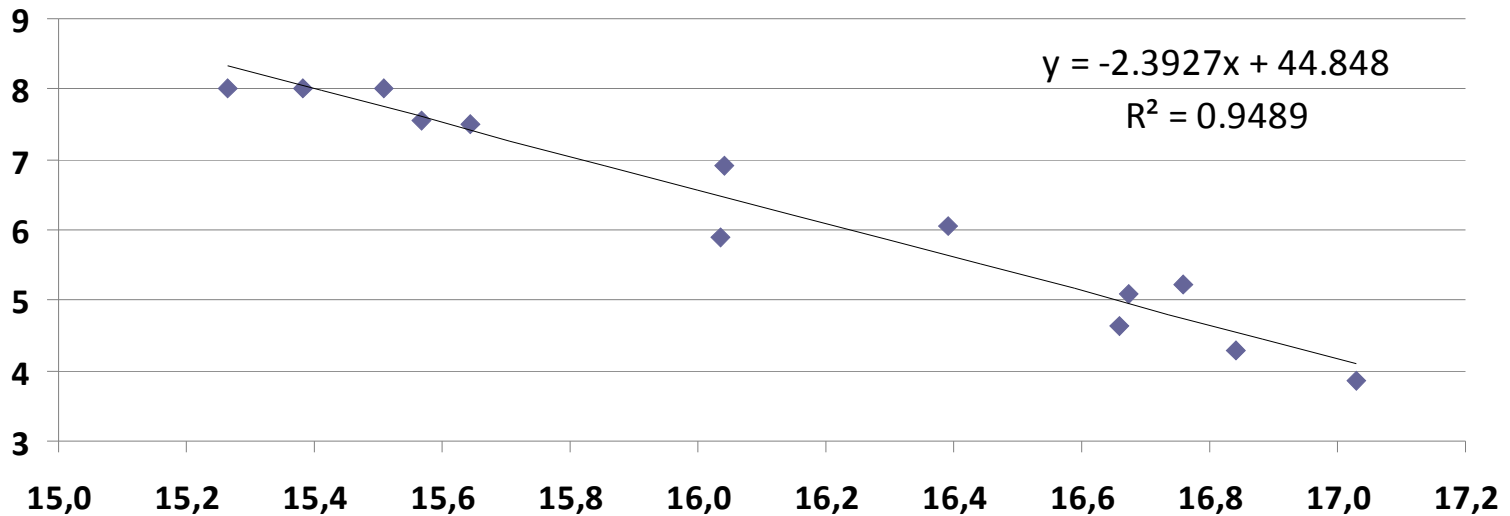
- növekedésként a faegyedekből képzett évenkénti átlagot vettük figyelembe,
- külön-külön vizsgáltuk a csapadékot és a hőmérsékletet havi bontásban,
- szignifikáns kapcsolatok (r) az alábbiak:

csapadék					hőmérséklet				
kk6	kk11	k5	a4	a6	kk3	kk10	k6	k11	a6
0,49	0,48	0,42	0,43	0,44	-0,38	-0,4	-0,42	-0,53	-0,52

Júniusi csapadékösszegek és növekedések 10 évenkénti mozgóátlaga

Júniusi átlaghőmérsékletek és növekedések 10 évenkénti mozgóátlaga

Klíma és a növekedés összefüggése

Csak csapadéokra ($R^2 = 0,70$):

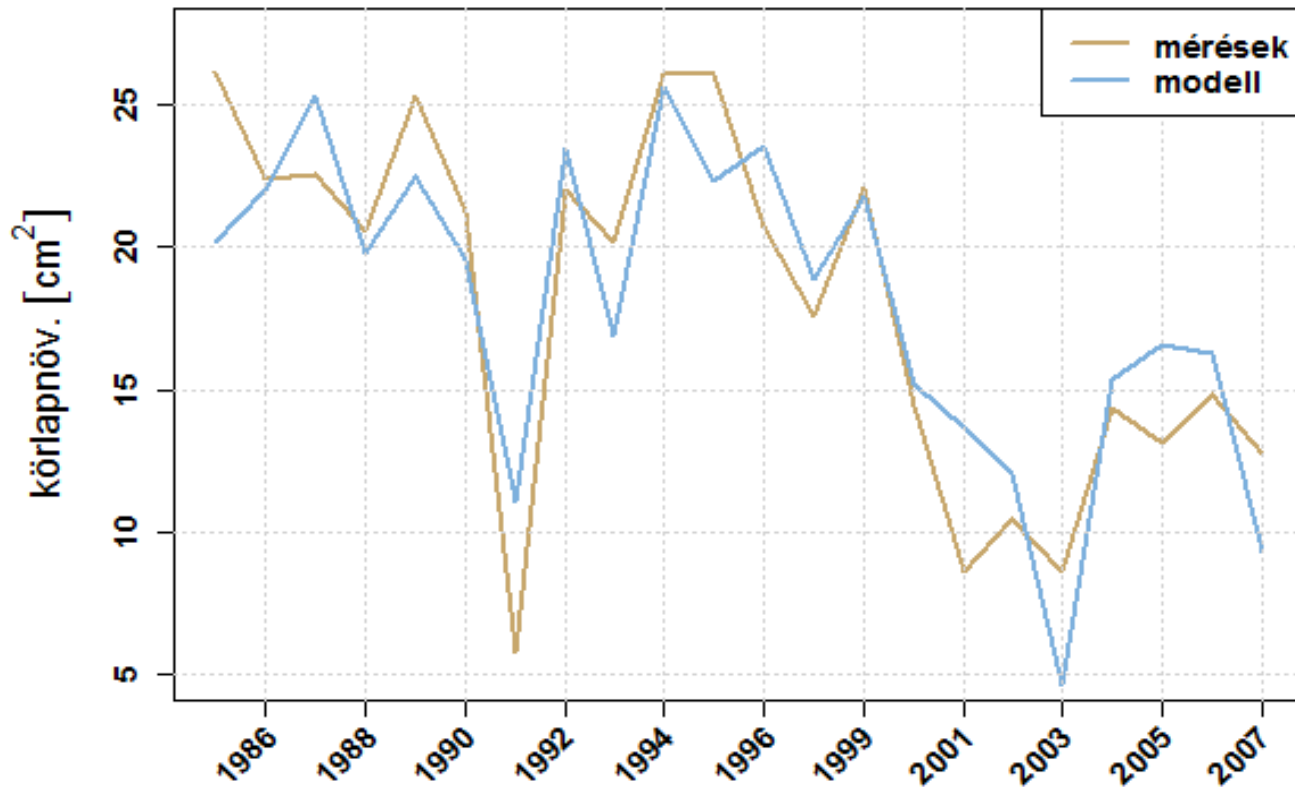
$$\begin{aligned} \text{Növekmény} = & - 0,01 * \text{cskk6} + 0,11 * \text{cskk11} \\ & + 0,07 * \text{csk5} + 0,07 * \text{csa5} + 0,03 * \text{csa6} \\ & - 0,31 \end{aligned}$$

Csak hőmérsékletre ($R^2 = 0,49$):

$$\begin{aligned} \text{Növekmény} = & - 0,62 * \text{hkk10} - 0,41 * \text{hk6} \\ & - 1,09 * \text{hk11} - 1,56 * \text{ha6} + 57,97 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{Növekmény} = & - 0,75 \cdot \text{hk11} - 0,87 \cdot \text{ha6} + 0,09 \cdot \text{cskk11} \\ & + 0,06 \cdot \text{csk5} + 0,04 \cdot \text{csa4} + 0,01 \cdot \text{csa6} \\ & + 22,46 \end{aligned}$$

$$R^2 = 0,77$$

Összegzés

- A klímaadatok alapján a kérdéses időszakban egy egyértelmű felmelegedő tendencia figyelhető meg.
- Az éves növekedés 80–90%-a május–augusztus hónapokban képződik, ezt követően csak akkor figyelhető meg növekedés, ha a fő növekedési időszakban a szervesanyag-képzés a kedvezőtlen időjárás miatt alacsony.
- A nagyobb mennyiségű csapadék pozitív hatású, a hőmérséklet-emelkedés pedig növedékcsökkenést eredményez.
- A tárgyévi növekedést elsősorban az áprilisi és júniusi csapadék nagysága, valamint június átlaghőmérséklete befolyásolja.
- A tárgyévet megelőző év esetében a csapadéknak csak májusban van jelentősége; a júniusi és novemberi hőmérséklet hatása a rügyfejlődés befolyásolásán keresztül azonban markánsan érvényesül.
- A tárgyévet két évvel megelőző évben a rügykezdemény kialakulására, majd fejlődésére a júniusi és a novemberi csapadéknak, valamint az októberi hőmérsékletnek van szignifikáns befolyása

További feldolgozás és célok

- Újabb meteorológiai elemek és származtatott indexek figyelembevétele,
- Egy évnél hosszabb (2-5 év) időintervallumok összevont növedékének értékelése,
- Hosszú időtartamú fatermési felvételek és a klíma közötti összefüggés meghatározása

Köszönöm szíves figyelmüket!

A kutatást az OTKA 80305 és 80335 sz. projektek támogatták.